

МОВА — КОРДОН НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

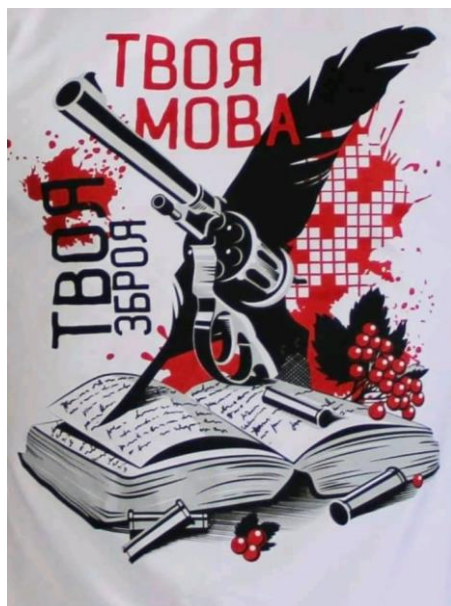
**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ**

МОВА — КОРДОН НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

**ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
III ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

21 ЛЮТОГО 2025 РОКУ

Львів 2025

«Мова — кордон національної безпеки»: збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Львів, 21 лютого 2025 року. Львів: ЛДУ БЖД, 2025. 382 с.

РЕДКОЛЕГІЯ:

*Василь ПОПОВИЧ, доктор технічних наук, професор;
Роман ЛАВРЕЦЬКИЙ, кандидат історичних наук, доцент;
Ігор КОВАЛЬ, кандидат педагогічних наук;
Ярослав ІЛЬЧИШИН, кандидат педагогічних наук;
Лідія ВЕРБИЦЬКА, кандидат філологічних наук;
Ірина БАБІЙ, кандидат педагогічних наук;
Тетяна БОТВИН, доктор філософії, доцент;
Мар'яна ГДАКОВИЧ, кандидат філологічних наук, доцент;
Тетяна КОНІВІЦЬКА, кандидат педагогічних наук, доцент;
Марина КУЛЬЧИЦЬКА, кандидат філологічних наук, доцент;
Олександра ПАЛЬЧЕВСЬКА, кандидат філологічних наук, доцент;
Галина ХЛИПАВКА, кандидат педагогічних наук;
Ольга ШЕЛЮХ, кандидат філологічних наук, доцент.*

Збірник укладено за тезами доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції «Мова — кордон національної безпеки» 21 лютого 2025 року.

Матеріали друкуються українською, польською та англійською мовами.

Збірник містить матеріали таких тематичних секцій:

- Секція 1. Мова і національна психологія. Мова як інструмент гібридної війни.
- Секція 2. Національні мови і культури в їх специфіці та взаємодії. Українська мова у світі.
- Секція 3. Актуальні проблеми викладання української мови у вищій школі.

За точність наведених фактів, самостійність наукового аналізу та нормативність стилістики викладу, а також за використання відомостей, що не рекомендовані до відкритої публікації, відповідають автори матеріалів та їхні керівники.

©ЛДУ БЖД, 2025

СЕКЦІЯ 1

МОВА І НАЦІОНАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ. МОВА ЯК ІНСТРУМЕНТ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ

УДК 811.161.2

МОВНЕ ПИТАННЯ НА ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ: ЯК МОВНА ПОЛІТИКА ВПЛИВАЄ НА СОЦІАЛЬНУ ІНТЕГРАЦІЮ ТА БЕЗПЕКУ В ОКУПОВАНИХ РЕГІОНАХ

Анна БАРАНОВСЬКА

Лідія ВЕРБИЦЬКА, кандидат філологічних наук

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Мовна політика відіграє ключову роль у формуванні національної ідентичності, соціальної інтеграції та забезпеченні прав мовних спільнот, адже вона є інструментом для зміцнення єдності нації. Вона включає сукупність заходів та норм, які спрямовані на регулювання використання мов у різних сферах суспільного життя.

Ефективна мовна політика є важливим інструментом для забезпечення соціальної інтеграції та зміцнення суспільної єдності, адже вона допомагає зменшити культурні бар'єри і сприяє соціальній гармонії, допомагає інтеграції меншин та покращує їхні шанси на успіх у суспільстві. А також вона сприяє визнанню та підтримці мовних прав, зміцнює соціальну згуртованість і забезпечує рівність для всіх громадян.

Крім цього, вона враховує офіційне визнання мови та інші аспекти, які впливають на функціонування мови у державі та суспільстві. Рівноправний підхід до мовних прав всіх громадян сприятиме зниженню соціальних конфліктів і зміцненню соціальної стабільності.

Наша національна мова є важливим елементом національної ідентичності. І мовна політика підтримує використання державної мови, сприяє зміцненню національної єдності і безпеки та збереженню

матеріали міжнародної наукової конференції, м. Суми, 22 травня 2020 р. Суми, Україна: МЦНД. С. 52–53.

2. Маковей О. М., Маковей Р. Г. Стратегії використання моделі змішаного навчання у викладанні іноземної мови в немовних ЗВО. *Інноваційна педагогіка*, 2020. №21. С. 20-23.

378.147:811

МОДЕРНІЗАЦІЯ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ: ПОШУК ЕФЕКТИВНИХ СТРАТЕГІЙ ТА ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ

Оксана СТОЛЯРЕНКО,

кандидат педагогічних наук, доцент

Вінницький національний технічний університет

Олена СТОЛЯРЕНКО,

доктор педагогічних наук, професор

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

У сучасному глобалізованому світі володіння іноземними мовами є невід'ємною складовою успіху фахівця будь-якого профілю. У зв'язку з цим, роль вищої школи у формуванні мовної компетенції здобувачів вищої освіти є надзвичайно важливою. Проте, процес викладання іноземних мов у вищій школі стикається з низкою проблем, що потребують комплексного та інноваційного вирішення.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю пошуку ефективних шляхів модернізації викладання іноземних мов у вищій школі з метою забезпечення якісної мовної підготовки студентів, здатної задовольнити потреби сучасного ринку праці. Серед ключових проблем, що потребують вирішення, можна виділити недостатню мотивацію здобувачів вищої освіти, так як вони часто не усвідомлюють практичної цінності іноземної мови для своєї майбутньої кар'єри, що призводить до низької зацікавленості у навчанні [10]; обмеженість традиційних методів навчання, таких як заучування правил та переклад текстів, які часто є неефективними та

не сприяють розвитку комунікативних навичок [12]; потребу в індивідуалізації навчання: здобувачі вищої освіти мають різний рівень володіння мовою, різні навчальні стилі та потреби, що потребує індивідуального підходу до навчання [14]; використання застарілих технологій та навчальних матеріалів, що значно знижує ефективність навчання та не відповідає сучасним вимогам [13].

Метою даної статті є аналіз актуальних проблем викладання іноземних мов у вищій школі та пошук шляхів їх вирішення шляхом впровадження сучасних освітніх технологій, інтерактивних методів навчання та компетентнісного підходу.

Дослідження базується на аналізі наукової літератури, опитуванні надавачів освітніх послуг та здобувачів вищої освіти, а також на власному досвіді авторів у сфері викладання іноземних мов у вищій школі [1]; [2]; [3]; [5]; [7].

Для вирішення вищезазначених проблем пропонуються наступні шляхи: підвищення мотивації здобувачів вищої освіти, впровадження інтерактивних методів навчання, індивідуалізація навчального процесу, застосування компетентнісного підходу.

З метою підвищення мотивації здобувачів вищої освіти ми пропонуємо демонстрацію практичного значення іноземної мови для їх майбутньої кар'єри, наведення прикладів успішних людей, які володіють іноземними мовами; створення позитивної навчальної атмосфери; використання цікавих та актуальних навчальних матеріалів та застосування ігрових методів навчання, проектної діяльності, case study [11].

Впровадження інтерактивних методів навчання передбачає використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, таких як мультимедійні презентації, онлайн-платформи, соціальні мережі, організацію роботи в групах, парах, проведення дебатів, дискусій, рольових ігор, а також застосування методу перевернутого навчання, коли здобувачі вищої освіти самостійно опрацьовують теоретичний матеріал, а на занятті виконують практичні завдання [8].

Дуже важливе значення має індивідуалізація навчального процесу, що передбачає врахування рівня володіння мовою, навчальних стилів та потреб кожного здобувача; розробка індивідуальних навчальних планів, завдань та проєктів; використання диференційованого підходу до оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти [4].

Застосування компетентнісного підходу передбачає, насамперед, формування у здобувачів вищої освіти не лише лінгвістичних знань, але й комунікативних навичок, необхідних для успішної взаємодії в реальних життєвих ситуаціях, а також розвиток у них критичного мислення, вміння аналізувати та синтезувати інформацію, вирішувати проблеми, здійснювати оцінку навчальних досягнень студентів на основі їх здатності застосовувати знання та навички на практиці [6]; [9].

Модернізація викладання іноземних мов у вищій школі є важливим завданням, що потребує комплексного та інноваційного підходу. Вирішення ключових проблем, таких як недостатня мотивація студентів, обмеженість традиційних методів, потреба в індивідуалізації навчання та використання застарілих технологій, можливе шляхом впровадження сучасних освітніх технологій, інтерактивних методів навчання, компетентнісного підходу та посилення мотиваційної складової.

ЛІТЕРАТУРА

1. Авраменко Н. М. *Методика викладання іноземних мов у вищій школі* : монографія. Київ : Видавничий дім "Києво-Могилянська академія". 2017. 256 с.
2. Беляєва О. В. *Інноваційні технології у навчанні іноземних мов* : монографія. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна. 2019. 300 с.
3. Григор'єва Н. І. *Сучасні стратегії навчання іноземних мов у вищій школі*: монографія. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка. 2018. 342 с.
4. Петренко С. О. Індивідуалізація навчання іноземних мов у вищій школі. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогічні науки*, 55. 2020. С. 45-51.
5. Столяренко Ок. В., Магас Л. М., Столяренко Ол. В. Особливості вивчення іноземної мови студентами у закладах вищої освіти технічного профілю. *Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мультилінгвальному просторі* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 18 жовтня 2023 р., ВДПУ імені Михайла Коцюбинського / гол. ред. О. М. Ігнатова. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ». 2023. 333 с. С. 102-103.
6. Столяренко О. В., Столяренко О. В. Актуальність компетентнісного підходу у професійній підготовці майбутніх

учителів. *Наука і освіта України в умовах російсько-української війни: виклики та завдання в контексті національної безпеки*. Том II / [Ред.: В. Ільницький, М. Галів]. Київ – Дрогобич – Львів – Переяслав – Ужгород – Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2024. 282 с. С. 165–168.

7. Столяренко О. В. Особливості професійно-орієнтованого навчання іноземній мові в немовних ЗВО. [Електронний ресурс]. *Матеріали XLIX науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ*. Вінниця. 27-28 квітня 2020 р. Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hum/all-hum-2020/paper/view/9807>.

8. Bergmann J., Sams A. *Flip your classroom: Reach every student in every class every day*. ISTE. 2012.

9. Council of Europe. *Common European framework of reference for languages: learning, teaching, assessment*. Cambridge University Press. 2001.

10. Dornyei Z. *Motivational strategies in the language classroom*. Cambridge University Press. 2001.

11. Lee K. W. *Gamification in education: What, why, how, and where: Handbook of research on educational communications and technology*. Springer. 2017. pp. 735-754.

12. Richards J. C., Rodgers T. S. *Approaches and methods in language teaching*. Cambridge University Press. 2014.

13. Stockwell G. *Mobile language learning: Current trends in research and practice*. Cambridge University Press. 2016.

14. Tomlinson C. A. *The differentiated classroom: Responding to the needs of all learners* (2nd ed.). ASCD. 2014.

**ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У
ВИКЛАДАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ:
ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ**

*Людмила ОСТАПОВА
ЗВО «Університет Короля Данила»*

Поява та швидке поширення штучного інтелекту (ШІ) від моменту його запуску у листопаді 2022 року і до сьогодні створило багато дискусій, особливо занепокоєння викликає практичне застосування інструментів ШІ у вищій освіті. Це питання актуальне і для викладання української мови. Застосування цифрових інструментів відкриває нові можливості для оптимізації навчального процесу, індивідуалізації навчання, розвитку мовленнєвих навичок та підвищення мотивації студентів. Водночас, впровадження нових технологій ставить перед викладачами та освітніми закладами низку викликів, пов'язаних із забезпеченням академічної доброчесності та етичними аспектами використання штучного інтелекту.

Використання ШІ у вивченні української мови студентами-філологами відкриває широкі можливості для поглиблення знань, розвитку практичних навичок та проведення наукових досліджень.

Безперечно є багато переваг використання цифрових платформ та програм, а також ШІ під час вивчення української мови у вищій школі. Зокрема, такі програми дозволяють адаптувати навчальний матеріал до індивідуальних потреб та рівня підготовки кожного студента. Системи адаптивного навчання на основі ШІ можуть аналізувати успішність студента та пропонувати завдання відповідної складності. Платформи для онлайн-спілкування, чат-боти, програми розпізнавання мовлення дозволяють студентам практикувати усне мовлення, отримувати миттєвий зворотний зв'язок та покращувати вимову.

До того ж онлайн-курси, мобільні додатки та інші цифрові ресурси забезпечують доступ до навчальних матеріалів у будь-який час та з будь-якого місця, що сприяє гнучкості навчання. Використання інтерактивних вправ, ігор, вікторин, мультимедійних матеріалів